

הארוכה אינה טירחה יתירה, התירו חכמים לטרוח ולהשליך. (4)

אבל לא בשבת. (5)

ומכסים פירות בכלים מפני הדלף [גשמים הנוטפים מן הגג] שלא ירד עליהם. (6) ואין אומרים טורח שלא לצורך יום טוב הוא, כי התירו לו חכמים טורח זה מפני הפסד ממון [רש"י]. (7)

וכן מכסין ביום טוב מפני הדלף אף כדי יין וכדי שמן, ובגמרא יתבאר מה באה המשנה לחדש בזאת.

ונתניין כלי תחת הדלף לקבל את הדלף בתוך הכלי כדי שלא יטנף את הבית, ואפילו בשבת.

גמרא

אתמר: נחלקו בלשון משנתנו רב יהודה ורב נתן:

חד תני שנה משנתנו בלשון "משילין" פירות דרך ארוכה.

6. כתב המאירי: כלומר: אם היו בבית שאין לו עוד מקום לפנותם בלא טורח יתר, או שהיו בגג ואין ראויין לטלטל כגון גרוגרות וצמוקין שלא נתיבשו כל צרכן, או פירות של טבל.

7. בביאור טעם איסור השלת פירות בשבת יש לפרש שני פירושים על פי דברי האחרונים: האחד: מפני שיש בה טירחה שלא לצורך, והותרה ביום טוב מפני הפסד ממון אבל לא בשבת.

השני: הטלטול אסור מגזירת הוצאה, וביום טוב שההוצאה מותרת בו לדעת בית הלל, אף הטלטול מותר בו; וכמבואר סברא וביאור זה בגמרא לקמן לו א.

ומדקדוק לשון רש"י שכתב "ולא אמרינן טורח שלא לצורך יום טוב הוא", רק על הבבא של "מכסים פירות בכלים" ולא בבבא הראשונה, נראה כי הנידון בהשלת הפירות אינו מפני הטירחה, וכן כתב המהרש"א כאן בביאור המשנה.

אמנם לשון רש"י בד"ה משילין "התירו לו לטרוח ולהשליך" משמע שאף ברישא הנדון הוא מפני הטירחה, ויותר נראה כן בדברי רש"י

ובמכילתא ראיתי בפרשת החודש ושמרתם את היום הזה למה נאמר, והלא כבר נאמר כל מלאכה לא יעשה בהם, אין לי אלא דברים שהן משום מלאכה, דברים שהן משום שבות מנין, תלמוד לומר "ושמרתם את היום הזה" להביא דברים שהן משום שבות.

ונראה לי שהמדרש הזה לומר: שנצטוינו מן התורה להיות לנו מנוחה ביום טוב אפילו מדברים שאינן מלאכה, לא שיטרח כל היום למדוד התבואות ולשקול הפירות והמתנות ולמלא החביות יין ולפנות הכלים וגם האבנים מבית לבית וממקום למקום וכו', לכך אמרה תורה שבתון שיהיה יום שביטה ומנוחה לא יום טורח, ראה עוד שם.

וראה מה שכתב בשו"ת חתם סופר חושן משפט סימן קפה.

4. ולא התירו אלא דרך ארוכה שאינו צריך להגביה את הפירות כדי להשליכן, אבל אם היה הגג מוקף מחיצה או שהיה חלון בכותל וצריך להגביהן ולהשליכן שטירחה יתירה היא, אסור לטרוח בהן, כדלקמן, רש"י.

5. טעם האיסור בשבת יתבאר בהערה הבאה.